

بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری

(مطالعه ی موردی : شهر یاسوج)

آمنه رخس ماه

گروه شهرسازی ، واحد اهواز ، دانشگاه آزاداسلامی ، اهواز ، ایران.

اسماعیل رخس ماه

گروه مدیریت ، واحد مبارکه ، دانشگاه آزاداسلامی ، مبارکه ، ایران.

افسانه کسالایی

گروه مدیریت ، واحد تنکابن ، دانشگاه آزاداسلامی ، تنکابن ، ایران

researchurbanplanning@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۱۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۵/۲

چکیده

در ایران عدم توجه به مدیریت شهری در حوزه ی گردشگری منجر به افول اقتصادی و ناپایداری شهری شده است. بنابراین مقاله حاضر با هدف تبیین نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری با توجه به ابعاد اقتصادی ، اجتماعی و زیست محیطی انجام شده است که روش آن از نوع توصیفی- تحلیلی و نوع هدف کاربردی است. اطلاعات با بهره گیری از مطالعات کتابخانه ای - اسنادی و مطالعات میدانی و پرسشنامه گردآوری شده است. جامعه ی آماری کلیه ی ساکنان مقیم شهر یاسوج است که ۴۰ نفر به صورت تصادفی مورد پرسش قرار گرفته است و پایایی پرسشنامه به وسیله آلفای کرونباخ ۰/۸ بدست آمده که مطلوبیت آن را نشان می دهد و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که مولفه های مدیریت شهری از عوامل تاثیرگذار در شاخص های توسعه ی پایدار گردشگری است. هرچند مدیریت شهری توانسته است تا حدی از انتظارات توسعه پایدار را محقق سازد، اما در بسیاری از موارد ناموفق عمل کرده است یکی از شرط های اساسی دست یابی به توسعه ی پایدار گردشگری نیازمند برنامه ریزی سازمان یافته در تمام سطوح است.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، توسعه ی پایدار، گردشگری، یاسوج

مقدمه

شهرنشینی اگر چه باعث رفاه و راحتی انسان‌ها شده لیکن گرفتاری‌هایی را نیز بدنبال داشته است. پیامد مشکلات شهرنشینی و افزایش جمعیت ایجاد انواع آلودگی‌های شهری مثل آلودگی آب، هوا، صدا، بصری و تخریب محیط زیست است. (فرزانه، ۱۳۸۰: ۳) از این روست سیاست دولت‌ها در دهه‌های اخیر، به سمت توسعه‌ی پایدار گردشگری به عنوان یکی از شیوه‌های مبارزه با بیکاری و ایجاد درآمد گرایش داشته است. به نحوی که؛ در توسعه‌ی اقتصادی- اجتماعی کشورها اهمیت یافته است که اقتصاددانان، آن را صادرات نامرئی نام نهاده‌اند و از آن به عنوان رکن اصلی توسعه‌ی پایدار یاد می‌کنند. اهمیت این صنعت و نقش آن در توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باعث شده است تا بسیاری از مدیران و برنامه‌ریزان محلی، منطقه‌ای و ملی برای گسترش آن برنامه‌ریزی و تلاش نمایند (بیدختی و همکاران، ۱۳۸۹: ۵۰) بدین ترتیب نقش مدیریت شهری در ارتقای شرایط کار و زندگی جمعیت ساکن، در قالب اقشار مردم، گروه‌های مختلف اجتماعی- اقتصادی، حفاظت از حقوق شهروندان، تشویق توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و حفاظت از محیط کالبدی است (سعیدنیا، ۱۳۷۹: ۴۶).

در کشورهای درحال توسعه، به نقش مدیریت شهری در توسعه‌ی پایدار گردشگری توجه چندانی نشده است روند توسعه‌ی پایدار شهری بدون برنامه‌ریزی شده و پرشتاب و با عدم توجه به نقش مدیریت شهری ادامه پیدا می‌کند. در بررسی تغییرات توسعه‌ی پایدار گردشگری شهرهای ایران نیز بعد از قرن بیستم نشان دهنده‌ی آنست که شهرها بدون توجه به ابعاد توسعه‌ی پایدار رشد و توسعه پیدا می‌کند عدم برنامه‌ریزی مدیریت شهری در حوزه‌ی گردشگری به افول اقتصادی و ناپایداری شهری منجر شده است.

با بررسی معیارها و شاخص‌های توسعه‌ی پایدار در زمینه‌ی گردشگری به نظر می‌رسد که شهر یاسوج با مشکل اساسی عدم توسعه‌ی پایدار و بی‌توجهی به گردشگری مواجه شده است. به طور کلی این مشکل همواره از مدیریت شهری و عدم کنترل برنامه‌ریزی تأثیر پذیرفته است. از طرفی این شهر به دلیل شرایط خاص مکانی نقش کم اهمیت مدیریت شهری معضلات و مشکلاتی را در خود جای داده است.

در مقاله‌ی حاضر، با توجه به پژوهش‌های انجام شده، از نظر محققان و اندیشمندان مختلف در این زمینه استفاده شد. هدف از آن تبیین نقش مدیریت شهری در توسعه‌ی پایدار گردشگری «ابعاد اقتصادی، اجتماعی

و زیست محیطی « است . بدین ترتیب نقش مولفه های مدیریت شهری بر شاخص های توسعه ی پایدار گردشگری نمونه ی موردی تبیین شود . سؤال های زیر مطرح شده است :

۱- چگونه مولفه های مدیریت شهری در شاخص اقتصادی توسعه پایدار گردشگری می تواند تحقق یابد؟
۲- چگونه مولفه های مدیریت شهری در شاخص اجتماعی توسعه ی پایدار گردشگری می تواند تحقق یابد؟

۳- تأثیر مولفه های مدیریت شهری در شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری چگونه است ؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت و ضرورت مسئله ی نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری از جنبه های مختلفی قابل بررسی است به طوری که مباحث گسترده ای در محدوده ی شهر یاسوج مطرح شده است که نشان دهنده ی ارزش و اهمیت موضوع مسئله است :

در حال حاضر علت بی توجهی به آثار نامناسب گردشگری و توجه صرف به مزایای اقتصادی این صنعت، باعث تسریع این روند مخرب گشته اند. از دیگر سو، در بسیاری از طرح هایی که برای این شهر تهیه می گردد، کوچکترین توجهی به مقوله گردشگری و آثار آن بر روند توسعه ی شهرنشده است .

بهبود توسعه گردشگری شهری و فرصت سازی برای ایجاد اشتغال جهت رونق اقتصادی در اجتماعات درون شهری ، برطرف کردن چهره ی بی محابا و عدم توسعه ی پایدار شهر ، نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری می توان ضروری دانست.

بنابر این نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری می تواند مزایای اقتصادی ، اجتماعی ، زیست محیطی برای اجتماعات شهری داشته باشد . بدین ترتیب نقش مدیریت به عنوان مقوله ی مهم در دستور کار قرار گرفته است تا با تأکید بر ابعاد و شاخص های توسعه ی پایدار تبیین شده و راهکارهایی لازم برای آنها نیز ارائه شود.

فرضیه های تحقیق

- ۱- به نظر میرسد بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص اقتصادی توسعه پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- به نظر میرسد بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص اجتماعی توسعه ی پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- به نظر میرسد بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

در این قسمت تجارب و پژوهش های نظری انجام یافته در حوزه ی داخلی و خارجی مرتبط با موضوع تحقیق که به صورت خلاصه آورده شده است:

تقوایی و همکاران (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان " بررسی عوامل موثر در پایداری گردشگری با تاکید بر بهسازی و احیای بافت های شهری " معتقدند با توجه به توسعه گردشگری به خصوص گردشگری فرهنگی، بافت های مرکزی و فرسوده شهرها باید مورد توجه قرار گیرند و برای رفع مشکلات گردشگران و ساکنان، الگوی مناسبی برای احیای مجدد مراکز شهری ارائه شود . طاهری دمنه و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان " بررسی چالشهای موجود در صنعت گردشگری شهر شیراز " در ارتباط با محدودیت مراکز اقامتی، به بررسی وضعیت اماکن اقامتی شهر شیراز پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که علیرغم انبوه مسافر، در بسیاری از ماه های سال، مراکز اقامتی این شهر زیر ظرفیت استاندارد فعالیت می کنند. مهم ترین تفاوت کار حاضر با کارهای انجام شده قبلی، بررسی آثار مدیریت هماهنگ شهری و روابط متقابل مردم محلی و مدیریت شهری، در دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری است که تاکنون، کم تر مورد توجه بوده است. خراسانی زاده و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله ای با عنوان " راهکارهای مدیریت و توسعه زیرساخت های گردشگری " این مقوله را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و بر این نکته تأکید کردند که در ایران فرصت های گردشگری فراوانی

وجود دارد که تا کنون به آنها پرداخته نشده است. مدیریت کلان باید فرصت ها را در کشور شناسایی کرده و آنها را در طرح جامع گردشگری کشور بگنجانند و زمینه سرمایه گذاری را در زیرساخت های سخت مانند هتل ها، رستوران ها و جاذبه ها مهیا کند و دولت نیز زمینه توسعه زیرساخت های نرم مانند آموزش، فرهنگ و امنیت را در کشور گسترش دهد. پورجهان (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان "نقش سازمان های مدیریت مقصد در توسعه پایدار گردشگری"، به این نتیجه دست یافت که هدایت و برنامه ریزی، مدیریت و سپس هماهنگی میان ذی نفعان صنعت گردشگری از مهمترین فعالیت ها و وظایف سازمان مدیریت مقصد است. به این ترتیب در راستای دستیابی به اهداف توسعه پایدار گردشگری، سازمان مدیریت مقصد ایفاکننده نقشی انکارناپذیر است که نادیده گرفتن آنها، سرعت حرکت به سوی توسعه را کند می سازد. نادعلی پور (۱۳۹۰)، در مقاله خود با عنوان "عوامل مؤثر بر مزیت رقابتی شهرها در زمینه توسعه گردشگری" به گردشگری شهری و نیز عوامل مؤثر رقابتی گردشگری پرداخته است که با استفاده از مدل کراچ و ریچی عوامل اثرگذار بر رقابت یک مقصد گردشگری شامل منابع و جاذبه های محوری منابع پشتیبان برنامه ریزی و سیاست گذاری مدیریت مقصد و مشخصه های کیفی در ارتباط با شهرها مورد بررسی قرار گرفته است. سونگ (۲۰۱۰) در مقاله ای با عنوان "رضایتمندی گردشگران در هنگ کنگ" بیان کرد که عوامل همانند سن، جنس، فرهنگ و همچنین کیفیت خدمات و تسهیلات ارائه شده در مقصد، بر رضایتمندی گردشگران تأثیر فراوانی دارد که باعث میشود گردشگران بتوانند تجربه مجدد سفر را داشته باشند و همچنین رضایتمندی گردشگران باعث میشود که آنان در مورد ویژگیهای مثبت مقصد گردشگری با سایرین صحبت کنند. این گردشگران میتوانند در بازاریابی گردشگری نقش مهمی را ایفا کنند. در پژوهشی که توسط "کانکون (۲۰۰۹)" به انجام رسیده است، "انگیزه گردشگران خارجی برای اقامت در تایلند و رضایتمندی آنان در مقصد" مورد سنجش قرار گرفت. نتایج پژوهش حاکی از آنست که ویژگیهای دموگرافیک، ویژگیهای فرهنگی و تاریخی با رضایت گردشگران ارتباط معناداری با یکدیگر دارند.

چارچوب نظری

مدیریت شهری

مدیریت فرایند به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه ریزی، سازماندهی، بسیا منابع و امکانات و هدایت و کنترل است (ستاری و همکار، ۱۳۸۸: ۱۱۱)، مدیریت شهری عبارت است از سازماندهی عوامل و منابع برای پاسخگویی به نیازهای ساکنان شهر، هدف کلان مدیریت شهری ایجاد محیطی قابل زندگی برای همه همراه با عدالت اجتماعی، کارایی اقتصادی و پایداری زیست محیطی است (صرافی و همکاران، ۱۳۷۹: ۸۱). مدیریت شهری به همه نهادها، سازمان ها و افرادی گفته می شود که، به صورت رسمی و غیر رسمی در فرایند مدیریت شهری اثرگذار هستند؛ مدیریت شهر فقط شهرداری یا شورای شهر نیست بلکه، هر عنصری که در فرایند مدیریتی شهر، اثرگذار است، در این حیطه قرار دارد (لطفی ۱۳۸۸: ۱۰۵). در تدوین برنامه های مدیریت توسعه ای و برنامه های منطقه ای و کشوری جایگاه شهر و مدیریت شهری باید به روشنی تبیین و مشخص شود که برنامه های مختلت اجرا شده در سطح شهر، تاثیرگذار هستند یا خیر، و برنامه ها را چگونه باید تدوین کرد که طرح های توسعه شهری و منطقه ای بدون وقفه اجرا شوند (شیعه، ۱۳۸۲: ۴۰). مدیریت عامل اصلی و حیات بخش هر سازمان و نهادی است. مقوله مدیریت بخش اینف هر نو برنامه ریزی است و شاید رکن اصلی آن باشد. از این رو، می توان گفت که برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت، هماهنگی، کنترل و اصلاح برنامه ها، عناصر اصلی چرخه مدیریت گردشگری محسوب می شوند. در واقع مدیریت سنجش عملی برنامه ریزی گردشگری را شامل میشود که طی آن باید با استفاده از ابزارهای مناسب به اهداف از پیش تعیین شده خود دست یابد (Elliott, 1977: 116). مهم ترین هدف مدیریت شهری ارتقای شرایط کار و زندگی جمعیت ساکن، در قالب اقشار و گروه های مختلت اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از حقوق شهروندان، تشویق به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و حفاظت از محیط کالبدی است؛ بنابراین هنگامی که شهر دارای مشکلات و نارسایی هایی در چرخه امور است و از مشکلات بهداشت شهری و آلودگی های محیطی برخوردار است و در عین حال از اقسام آسیب های اجتماعی، و بحران هایی هم چون مسکن، نقیج در ظرفیت کافی تاسیسات عمومی، بیکاری، کمی درآمد، زاغه نشینی، رشد خودروی شهری و بی هویتی در شکل گیری بافت ها و ساختمان ها و ... در عذاب است، می توان به این نتیجه رسید که؛ مدیریت شهری آن در تنگنا

و نارسایی به سر می برد. در این باره ی مدیریت شهری باید ضمن دارا بودن برنامه برای وضع موجود شهر و فایق آمدن بر مشکلات آن، برنامه های آینده شهر را تدوین کرده و براساس آن ها به ترسیم آینده آید که بر مبنای واقعیت ها و شرایط زمان و مکان قرار دارد پردازد و مدیریت شهری باید حافظ شهرها و منافع مردم شهرها باشد (شیعه، ۱۳۸۲: ۳۹). یکی از مهم ترین عوامل مؤثر در توسعه ی گردشگری در هر منطقه، چگونگی مدیریت این فعالیت ها است. مدیریت در بر گیرنده ی نگرش نظام مند است که در آن پویایی گردشگری در چهارچوب عرضه و تقاضا با تاکید بر پایداری مدنظر قرار می گیرد. در این راستا مدیریت گردشگری پایدار در خصوص توسعه گردشگری و برآورد پایداری آن نیازمند در نظر گرفتن سودمندی اقتصادی و پیامدهای اجتماعی گردشگری است (پاپلی یزدی و همکار، ۱۳۸۵: ۱۹۶).

توسعه ی پایدار

واژه توسعه پایدار از اواسط دهه ۷۰ میلادی و پس از بحران نفتی ۱۹۷۳ بسیار به کار گرفته است امروزه بحث توسعه پایدار یکی از بحث های بسیار مهم و رایج در سطح بین المللی است. سازمان ها و نهادهای محیط زیست در جهان و همچنین سازمان ملل از مهمترین ارگان های دخیل در این امر هستند. به منظور حل مشکلات متعددی در محیط زیست د راوایل دهه ۷۰ شورای اجتماعی - اقتصادی سازمان ملل متحد با عنوان این مطلب که سلامت محیط زیست در گرو توسعه پایدار می باشد. بر محل تلاقی محیط زیست و توسعه پایدار توجه و تاکید نمود. اولین اجلاس در سال ۱۹۷۲ در استکهلم با عنوان انسان و محیط برگزار گردید. راهنماها و توصیه های این اجلاس برای شناخت بستر محیط، کنترل آلودگی ها، آموزش و پژوهش برای فراهم نمودن محیط مناسب برای زندگی انسان ها بود و سابقه اصطلاح توسعه پایدار به گزارش براتلند باز می گردد. در سال ۱۹۸۷ در چهل و دومین نشست اجلاس عمومی سازمان ملل متحد کمیسیون جهانی در زمینه محیط زیست و توسعه تحت نظارت سازمان ملل به ریاست خانم براتلند گزارش باعنوان «آینده مشترک ما» تسلیم کرد که مفهوم نوین «توسعه قابل حفظ و تداوم» را معرفی می کرد. این مفهوم شرایط انسانی و طبیعی را در فعالیتهای توسعه ای در نظر می گرفت. اگرچه مفهوم «توسعه پایدار» را نخستین بار اتحادیه

حفاظت جهانی در سال ۱۹۸۰ منتشر کرد تا زمان گزارش براتلند یعنی هفت سال بعد از این اصطلاح عمومیت نیافت. براساس این گزارش «توسعه پایدار» نیازهای نسل کنونی را بدون به مخاطره انداختن توانایی نسل های بعدی برای برآوردن نیازهایشان تامین می کند. این مفهوم بر رهیافتی بلند مدت دلالت دارد که علاوه بر مسائل زیست محیطی - منابع انسانی و عوامل فرهنگی عرضه مواد غذایی، انرژی، صنعت و توسعه شهری را مد نظر قرار می دهد. به طور خلاصه زمینه های پیدایش و رواج اصطلاح توسعه پایدار را می توانبه این صورت بیان کرد (همان منبع: ۱۶۵). فعالیت های جنبشهای حفاظت محیط زیست در نیمه قرن نوزدهم میلادی - طرح موضوع پایداری بعنوان یک سیاست حفاظتی در اتحادیه حفاظت جهانی در سال ۱۹۸۰ گسترش ترویج آن پس از انتشار گزارش براتلند در سال ۱۹۸۷ گسترش بحث پایداری در سطح جهانی براساس همایش زمین در سال ۱۹۹۲ در دستور کار ۲۱ شناسایی گردشگری بعنوان یک جزء اقتصادی نیازمند توسعه پایدار در دومین همایش زمین به سال ۱۹۹۷ در نیویورک (کاظمی، ۱۳۸۳: ۱۲۵).

روش تحقیق

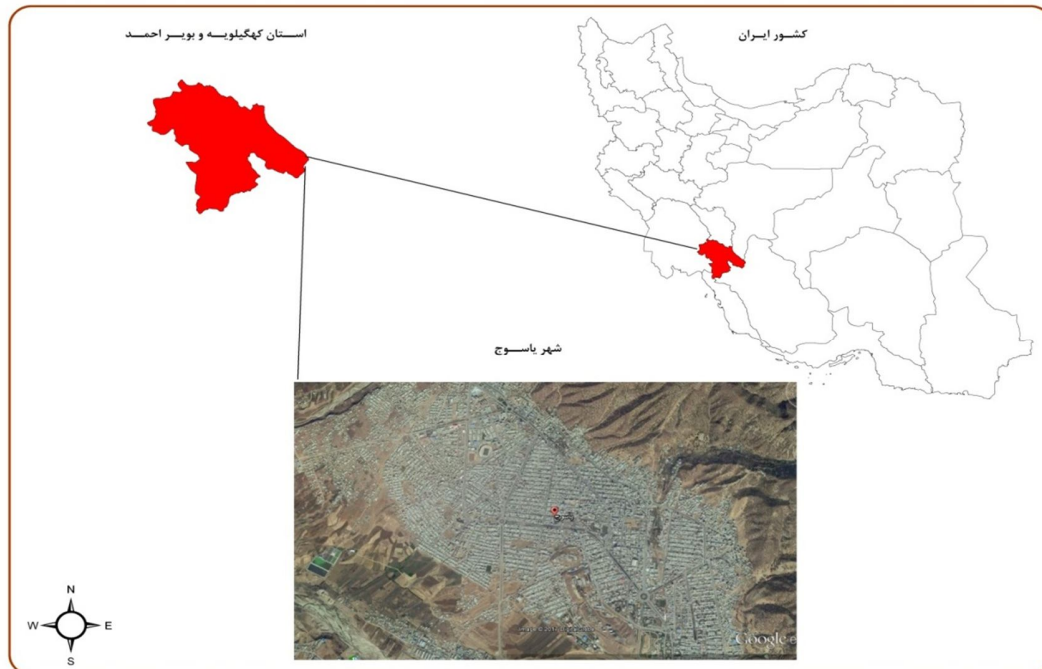
روش تحقیق در مقاله ی حاضر از نوع توصیفی- تحلیلی می باشد و نوع هدف کاربردی است که با بهره گیری از مطالعات داخلی و خارجی و منابع معتبر کتابخانه ای و اسنادی و مطالعات میدانی و جمع آوری پرسشنامه که جامعه ی آماری کلیه ی ساکنان مقیم شهر یاسوج است که ۴۰ نفر به صورت تصادفی مورد پرسش قرار گرفته است. آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه ۰/۸ محاسبه شده است. در این ارتباط مولفه های مدیریت شهری (متغیر وابسته) و شاخص های توسعه ی پایدار به عنوان متغیر های مستقل در نظر گرفته شده است و در نهایت با تأکید با بهره گیری از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

$$r_a = \frac{3}{2} \left(1 - \frac{17}{32}\right) = .78$$

محدوده مورد مطالعه : شهر یاسوج

شهر یاسوج از نظر تقسیمات سیاسی کشور مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد و مرکز شهر بویراحمد، در بخش مرکزی، دهستان سررود شمالی و از نظر طبیعی بین رودخانه های بشار در جنوب و مهران در غرب و کوه های دنا در شمال و شرق محصور شده است (مهندسین مشاور همسو، ۱۳۷۵ : ۲۴۰). این شهر در موقع جغرافیایی ۳۰ درجه و ۲۸ دقیقه عرض شمالی و ۵۱ درجه و ۳۶ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته و مساحتی برابر با ۱۸۰۱ هکتار را اشغال کرده است (سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۸۷: ۳۱). شهر یاسوج از سمت شمال و شرق به ارتفاعات زاگرس، از سمت جنوب به رودخانه بشار و روستاهای اکبرآباد، و نجف آباد، از سمت جنوب غربی به شهرک صنعتی و روستای بلوکو، از سمت غرب و شمال غربی به رودخانه مهران و روستاهای مهران، شرف آباد علیا، شرف آباد سفلی و شرف آباد وسطی محدود می گردد (مهندسین مشاور همسو، ۱۳۸۰ : ۴).

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی شهر یاسوج

بحث و یافته ها

فرضیه اول : به نظر می رسد بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص اقتصادی توسعه پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره برای پیش بینی توسعه پایدار گردشگری از روی مولفه های مدیریت شهری در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱ : تحلیل رگرسیون چند متغیره نمرات تاثیر مولفه ی مدیریت شهری بر شاخص اقتصادی توسعه پایدار

نتیجه	Sig سطح معناداری	F آماره آزمون	R ² ضریب تعیین چندگانه		مولفه ی مدیریت شهری بر شاخص اقتصادی توسعه ی پایدار
			ضرایب		
نتیجه	Sig سطح معناداری	T آماره آزمون	β	b	متغیرهای مستقل
تاثیر معنادار	۰/۰۰۰	۷۶/۶۰۴		۰/۵۰۵	
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۷/۴۶۰	-	-۲/۴۸۷	عرض از مبدا
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۱۶/۱۸۸	۰/۶۵۷	۰/۵۲۵	هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری
مثبت و معنادار	۰/۰۱۸	۲/۳۸۴	۰/۰۸۸	۰/۱۲۸	میزان هماهنگی بین عوامل اجرایی
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۱۴/۱۰۲	۰/۵۵۵	۰/۶۶۲	میزان ارزیابی و کنترل طرح های مصوب در زمینه گردشگری
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۷/۲۲۰	۰/۲۷۶	۰/۲۴۵	تلاش مدیریت شهری در جهت مشارکت بیش تر مردم محلی در توسعه گردشگری
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۶/۴۳۱	۰/۲۴۵	۰/۲۲۰	نقش مدیریت یک پارچه ی شهری در دستیابی به توسعه ی پایدار گردشگری

منبع : نگارندگان ، ۱۳۹۶

با توجه به نتایج جدول (۱)، مقدار آماره آزمون $F=۷۶/۶۰$ و سطح معناداری آن کمتر از سطح معناداری $\alpha=۰/۰۵$ می باشد. در نتیجه فرضیه مبنی بر تاثیر معنادار مولفه های مدیریت بر شاخص اقتصادی توسعه پایدار گردشگری با اطمینان ۹۵٪ تایید می شود. مقدار سطح معناداری برای تمامی مولفه های مدیریت شهری کمتر از سطح معناداری $\alpha=۰/۰۵$ و مقادیر آماره آزمون t مثبت گزارش شده است، در نتیجه این مولفه ها پیش بینی کننده توسعه پایدار گردشگری است. به لحاظ وجود رابطه مثبت و معناداری بین آن ها می توان گفت از دیدگاه گردشگران و ساکنین با افزایش میزان مولفه های مدیریت بر میزان جذب و پایداری گردشگر افزایش خواهد

بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه ی پایدار گردشگری (مطالعه ی موردی : شهر یاسوج)

یافت. ضریب تعیین نشان می دهد که مولفه های مدیریت گردشگری به صورت همزمان توانایی پیش بینی ۵۱٪ از تغییرات متغیر وابسته یعنی اقتصاد توسعه پایدار گردشگری را دارند.

جدول ۲: ضریب همبستگی پیرسن بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص اقتصادی توسعه ی پایدار گردشگری

نتیجه	Sig سطح معناداری	r مقدار همبستگی	جذب گردشگر	مولفه های مدیریت شهری
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۰/۳۵۰	توسعه ی فعالیت های سود ده	
مثبت و معنادار	۰/۰۰۸	۰/۱۳۵	ایجاد اشتغال	
مثبت و معنادار	۰/۰۰۰	۰/۳۲۷	رقابت بین بنگاه های اقتصادی	

منبع : نگارندگان ، ۱۳۹۶

با توجه به نتایج جدول (۲)، سطوح معناداری آزمون برای تمامی مولفه های مدیریت شهری بر توسعه پایدار گردشگری کمتر از مقدار سطح معناداری $\alpha=0/05$ می باشد. در نتیجه فرضیه مبنی بر وجود رابطه مستقیم و معنادار بین هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری و توسعه پایدار با اطمینان ۹۵٪ تایید می شود. به لحاظ اثبات رابطه مستقیم بین آن ها می توان گفت از دیدگاه گردشگران و ساکنین با افزایش میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری (۰/۳۵) میزان توسعه پایدار گردشگری افزایش خواهد یافت.

فرضیه ی دوم : به نظر میرسد بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص اجتماعی توسعه ی پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۳) ضریب همبستگی اسپیرمن بین مولفه ی مدیریت شهری با شاخص اجتماعی توسعه ی پایدار گردشگری

Sig	r	تعداد داده‌ها	مدیریت شهری و سرمایه ی اجتماعی
سطح معناداری	مقدار همبستگی	۳۸۴	
۰/۰۰۴	۰/۱۴۷		

منبع : نگارندگان ، ۱۳۹۶

با توجه به جدول (۳) سطح معناداری آزمون برابر ۰/۰۰۴ است و چون کمتر از سطح معناداری $\alpha=0/05$ می‌باشد. در نتیجه بین همبستگی زیرساخت های گردشگری دستیابی به شاخص اجتماعی توسعه پایدار گردشگری ضعیف و مستقیمی (۰/۱۵) وجود دارد. از اینرو فرضیه تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تایید می‌شود.

فرضیه ی سوم : به نظر میرسد بین مولفه‌های مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری رابطه معناداری وجود دارد.

به این منظور باید میزان همبستگی دو متغیر با ضریب همبستگی پیرسن محاسبه شود که نتایج آن در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول(۴) ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه‌های مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری

سطح معناداری	مقدار همبستگی	تعداد داده‌ها	مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار
۰/۰۴۲	۰/۱۰۶	۳۸۴	

منبع : نگارندگان ، ۱۳۹۶

با توجه به جدول(۴) و سطح معناداری آزمون(۰/۰۴) است و چون کمتر از مقدار سطح معناداری ۰/۰۵ می‌باشد. نتیجه می‌شود که بین مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری همبستگی بسیار ضعیف و مستقیمی (۰/۱۱) وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی میزان همبستگی بین مولفه‌های مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری بسیار ضعیف و مستقیمی (۰/۱۱) وجود دارد. ، آن‌ها در جدول (۵) و (۶) آورده شده است.

جمع بندی و نتیجه گیری

با توجه به پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت مدیریت شهری از عوامل تاثیرگذار در شاخص های توسعه ی پایدار گردشگری است . هرچند مدیریت شهری توانسته است تا حدی از انتظارات توسعه پایدار را محقق سازد، اما در بسیاری از موارد ناموفق عمل کرده است یکی از شرط های اساسی دستیابی به توسعه ی پایدار گردشگری نیازمند برنامه ریزی سازمان یافته در تمام سطوح است .

نتایج فرضیات انجام شده نشان می دهد : مولفه های مدیریت گردشگری به صورت همزمان توانایی پیش بینی ۵۱٪ از تغییرات متغیر وابسته یعنی اقتصاد توسعه پایدار گردشگری را دارند. در شاخص های اقتصادی دیدگاه گردشگران و ساکنین با افزایش میزان هماهنگی بین ارگان های تصمیم گیرنده در ارتباط با گردشگری (۰/۳۵) میزان توسعه پایدار گردشگری افزایش خواهد یافت. حاصل از تحلیل رگرسیون برای پیش بینی میزان همبستگی بین مولفه های مدیریت شهری با شاخص زیست محیطی توسعه پایدار گردشگری بسیار ضعیف و مستقیمی (۰/۱۱) وجود دارد.

بدین جهت تحقق نقش و عملکرد مدیریت شهری در شاخص های توسعه ی پایدار گردشگری موارد ذیل به عنوان راهکارهایی پیشنهاد می شود :

بهره گیری از مدیران متخصص در امر گردشگری در سیستم مدیریتی شهری و یکپارچگی در فعالیت ها با تأکید بر معیارها و شاخص های توسعه ی پایدار گردشگری بواسطه ی استفاده از نظرکارشناسان آشنا در حوزه ی گردشگری؛ تقویت، ایجاد و توسعه زیرساخت های مناسب حمل و نقل در زمینه ی گردشگری؛ تقویت و ایجاد فضاهای اقامتی و گردشگری برای اسکان گردشگران؛ مشارکت بخش خصوصی و عمومی؛ ایجاد شبکه ی اطلاع رسانی در سراسر کشور؛ راه اندازی بانک اطلاعات گردشگری و بهره گیری از راهنماهای گردشگری؛ بازنگری در ضوابط پیشنهادی طرح های جامع گردشگری قابل میسر است .

منابع

- ۱- بیدختی علی اکبر، سید مجتبی زرگر و ماشاالله نظری، ۱۳۸۹. آمیخته بازاریابی راهبردی در صنعت گردشگری. مطالعات مدیریت راهبردی، شماره ۳، ۶۸-۴۹.
- ۲- پاپلی یزدی، محمد حسین و سقایی، مهدی، ۱۳۸۵، گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، تهران: انتشارات سمت.
- ۳- پورجهان، ساره، ۱۳۹۰، "نقش سازمان های مدیریت مقصد در توسعه پایدار گردشگری"، همایش گردشگری و توسعه پایدار، همدان: دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۴- تقوایی، مسعود، یونس، غلامی بیمرغ و موسوی، سید علی، ۱۳۹۰، "بررسی عوامل موثر در پایداری گردشگری شهری با تاکید بر بهسازی و احیای بافت های فرسوده شهری" جغرافیا و برنامه ریزی شماره ۳۶.
- ۵- خاکساری، علی، ۱۳۸۲، نقش برنامه ریزی در توسعه گردشگری پایدار، مجموعه مقالات بررسی سیاست ها و برنامه توسعه جهانگردی در جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۶- خراسانی زاده، فرنوش و سجاد امیدی، ۱۳۹۰، "راهکارهای مدیریت و توسعه زیرساخت های گردشگری در ایران"، اولین همایش مدیریت و توسعه گردشگری، چالش ها و راهکارها، تهران: مرکز مطالعات تکنولوژی.
- ۷- سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۸۷، انتشارات معاونت برنامه ریزی (دفتر آمار و اطلاعات) استانداری، یاسوج.
- ۸- ستاری ساربانقلی، حسن و حسین ذبیحی، ۱۳۸۸، نگرشی بر مفهوم مدیریت شهری حضرت رسول اکرم در شهر مدینه تجلی زیبای مدیریت شهر در شهر اسلامی، مجله ی فراسوی مدیریت، سال سوم، شماره ۱۰.
- ۹- سعید نیا، الف، ۱۳۷۹، مدیریت شهری، سازمان شهرداریهای کشور، جلد یازدهم، تهران.
- ۱۰- شیعه، اسماعیل، ۱۳۸۲، لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، مجله ی جغرافیا و توسعه، زاهدان.
- ۱۱- صرافی، مظفر و همکاران، ۱۳۷۹، مفهوم مبانی و چالش های مدیریت شهری، فصلنامه ی مدیریت شهری، شماره ۲، سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور، تهران: انتشارات سازمان شهرداری های کشور.
- ۱۲- طاهری دمنه، محسن، فرمانی سکینه و رضا مستوفی الممالکی، ۱۳۹۰، بررسی چالشهای موجود در صنعت گردشگری شهر شیراز در ارتباط با محدودیت مراکز اقامتی، مجله ی مطالعات و پژوهش های شهری و منطقهای، سال دوم، شماره هشتم.
- ۱۳- فرزانه، س، ۱۳۸۰، توانمندیها و تنگناها در توسعه پایدار شهرستان نور، مجموعه مقالات همایش منطقه ای راهبردهای توسعه منطقه ای شهر نور در افق ۱۴۰۴، ۳۵.
- ۱۴- لطفی، حیدر، عدالت خواه، فرداد، میرزایی، مینو و شببو وزیرپور، ۱۳۸۸، مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقای حقوق شهروندان، مجله ی جغرافیای انسانی، شماره ۱، زمستان.

۱۵-مهندسین مشاور همسو، ۱۳۷۵، طرح تفصیلی، عمران و حوزه نفوذ شهر یاسوج، اداره کل مسکن و شهرسازی کهگیلویه و بویراحمد، یاسوج.

۱۶-مهندسین مشاور همسو، ۱۳۸۰، طرح تفصیلی، عمران و حوزه نفوذ شهر یاسوج، اداره کل مسکن و شهرسازی کهگیلویه و بویراحمد، یاسوج.

۱۷-نادعلی پور، زهرا، ۱۳۹۰، "عوامل مؤثر بر مزیت رقابتی شهرها در زمینه توسعه گردشگری شهری" اولین همایش مدیریت و توسعه گردشگری، چالش ها و راهکارها، تهران : مرکز مطالعات تکنولوژی دانشگاه صنعتی شریف
۱۸-زیاری ، کرامت ا...، ۱۳۸۳، برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، چاپ اول، دانشگاه یزد،

19-Elliott, James, 1977, *Tourism, politics and public Sector Management*, London: Routledge
Environmental sustainability&18-Furtado, J. I. ,2000, *Economic development*.

20-Kanoknon, Seubsamarn ,2009, *Tourist motivation to use homestays in Thailand and their satisfaction based on the destinations cultural and heritage based attribute*, Dissertations, Academic University of MissouriColumbia. Prebensen.

21-Song, H ,2010, . The Hong Kong tourist satisfaction index. *Annals of Tourism Research*.

22-Tsai, W. H., Hsu, J. L. , Chia-Hsin Chen, C. H. , Lin,W. R. , Chen, S. P. , ,2010, An integrated approach for selecting corporate social responsibility programs and costs evaluation in the international tourist hotel, *International Journal of HospitalityManagement*, 29 (3), 385-396.